

Nú høvdu írar sagt ja

Var fólkaatkvøða í Írlandi í dag um Lissabon-sáttmálan hjá ES, høvdu flestu írar eftir øllum at døma tikið undir við at seta sáttmálan í gildi. Í hvussu er vísir ein meiningakanning hjá blaðnum Irish Times, at 54 prosent høvdu atkvøtt fyri sáttmálanum, 28 prosent høvdu atkvøtt ímóti, og 18 prosent vita ikki, hvat tey høvdu gjørt. Í fjør var fólkaatkvøða í Írlandi um Lissabon-sáttmálan, og hóast meiningakanningar bendu á ja, søgdu írar nei, tá saman um kom. Hinvegin eru írar fegnir um ES-limaskapin. 80 prosent siga, at limaskapurin kemur væl við, nú kreppa er.

Sóu eld á sjónum

Brasilskir flogskiparar siga, at teir hildu seg síggja eld á sjónum á leiðini, har tað franska flogfarið gjáramorgunin. Eitt brasilskt flogfar var á veg um Atlantshavið um tað mundið, tá tað franska flogfarið eftir øllum at døma datt niður, og brasilsku flogskipararnir siga nú, at teir sóu nakrar reyðlittar blettir niðri á sjónum, og at tað kann hava verið eldur. Tað franska flogfarið kom í illveður við nógvum turbolensi fyra tímar, eftir at tað var farið á flog úr Rio de Janeiro. Eitt korter seinni sendi tann sjálvvirkandi skipanin í flogfarinum boð um, at flogfarið hevði tekniskar trupulleikar. Neyðarkall kom tó einki. Franska flogfarið var av slagnum Airbus A330. 228 fólk vóru í flogfarinum, teirra millum triggir norðmenn, ein dani, ein íslendingur og ein svii.

Lykilin til krabbamein fjaldur í genunum

Kring allan heimin verður dúgliga granskað í krabbameini. Roknað verður við, at fleiri svar eru at finna í genunum hjá fólki. Tí er gengransking í krabbameinskyknum tað heilt stóra í lútuni, sigur ungarskur professari, sum vitjaði her í síðstu viku

HEILSA

Rigmor Dam
rigmor@sosialurin.fo
Mynd: Jens Kristian Vang

Í síðstu viku var fornem vitjan í Føroyum, tá tveir av heimsins fremstu krabbameinsgranskarar lögdu leiðina framvið á Landsjúkrahúsinum.

Ungarsku hjúnini, Eva og Georg Klein, sum eru professarar á Karolinska Institutinum í Stockholm, greiddu heilsustarvsfólkum í Føroyum frá tí nýggjasta innan altjóða krabbameinsgransking. Her er vert at nevna, at tað er ógjørlegt at tosa um krabbamein, sum eina einstaka sjúku, tí tað eru ikki tveir tilburðir, sum eru eins.

- Ein hin størsta avbjóðingin er at gera eitt fullkomið ílegukort (genkort) yvir sjúkar og frískar kyknir hjá einstaka krabbameinsjúklinginum. Við at samanbera kyknurnar, kunnu vit staðfesta, hvussu krabbamein-

ið hevur rakt sjúklingin, sigur Georg Klein, professari.

Hann leggur afturat, at bara soleiðis ber til at fremja eina miðvísa viðgerð, sum enn í dag fevnir um skurðviðgerðir, kemoterapi og strálur.

Frá sjóneyku til sjúkrasong

Georg Klein er í lútuni við í einum granskingarsamstarvi millum Ísland, Svøríki og USA, har tey kortleggja genini hjá sjúkum og frískum kyknum hjá sama sjúklingi. Sostatt er talan um grundgransking, sum hevur til endamáls at fáa størri innlit í, hvussu krabbamein artar seg.

Higartil hevur tað eydnast at gera eitt fullkomið genkort yvir tveir sjúklingar, og, sum hann sigur, so hava tey funnið eina áhugaverda genbroyting hjá sjúklingunum. Hvør verkætlan kostar minst 100.000 dollarar, so upphæddirnar eru stórar í slíkari gransking.

- Øll tosa um

hugtakið Translation Research, sum kann umsetast til "frá vitan til sjúkrasong". Tí eitt er, at vit finna nýggjar samanhangir undir sjóneykuni. Eitt annað er, at flyta vitanina yvir á sjúklingin. Og har er ofta long leið, sigur Georg Klein.

Finna askilleshælin

Lívfrøðin er í kollveltandi broytingum fyri tíðina, nú granskarar fáa alt meiri innlit í ílegurnar hjá fólki.

- Vit læra alt meira um, hvussu og nær kyknurnar reagera. Skulu vit grøða eina krabbakyknu, mugu vit finna útav, hvar hon er sárbar – hvar akilleshælurin er. Men fyri at sleppa undan móttøðuføri (resistensi), skulu vit helst finna tveir akilleshælar. Tí hevur tað so stóran týðning at sammeta eina fullkomna genmynd av sjúkum og frískum kyknum hjá sjúklinginum,

sigur Georg Klein, professari.

Hvørji verða rakt?

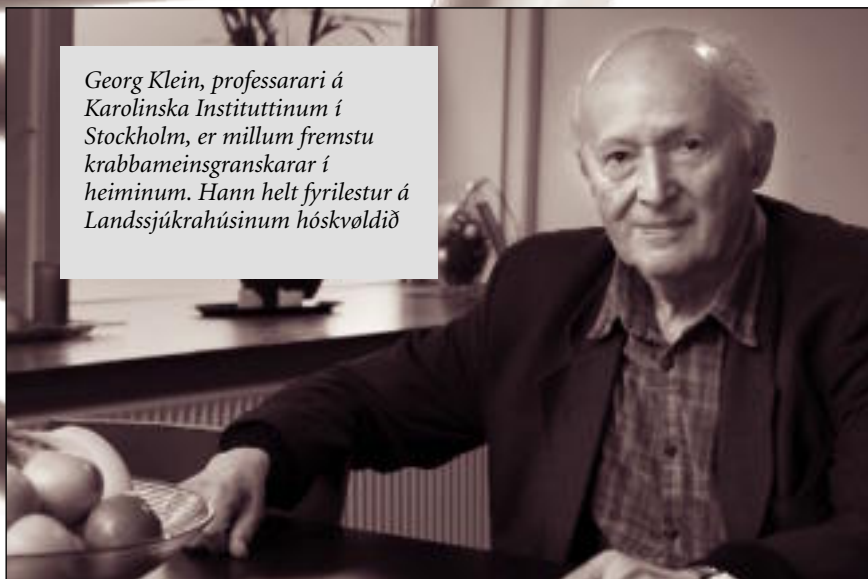
Sjálvur er professarin mest áhugaður í, hví summi fólk fáa krabbamein og summi ikki. Hann fortelur, at øll mannfólk, sum verða obduserað, hava kyknubroytingar í eistunum (testiklunum). Men hví verða summir teirra sjúkir og aðrir ikki?

- Helst hevur evolutiónin havt við sær, at summi eru resistant móti krabbameini. Tí í prinsippinum áttu nógvar fleiri at verið sjúk, sigur professarin, sum eisini er við í verkætlan um, hví summi verða sjúk og onnur ikki.

- Í dag verður áleið helvtin av øllum krabbatilburðum grøddir. Málið er grøða fleiri, sigur professarin.

Hann vísir í hesum sambandi á, at vit skulu ikki rokna við, at krabbamein verður útruðað, tí alla ta tíð livandi verur hava verið til, hevur krabbamein hóreiggið sær í kyknum teirra.

Professarin helt fyrilestur um krabbameinsgransking á Landsjúkrahúsinum hóskvöldið.

Georg Klein, professorar á Karolinska Institutinum í Stockholm, er millum fremstu krabbameinsgranskarar í heiminum. Hann helt fyrilestur á Landssjúkrahúsinum hóskvöldið